

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Specialibus virtualis distinctio inter communia abiicitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

realiter virtualiter distinguantur, realiter virtualiter Patrem component: quod summa Dei Simplicitati reali aduerfatur. Distingunt antecedens. Cum distinctio non discriminatorum est in ordine ad se, & ad essendum, concedunt eo modo debere esse eorum compositionem; secus cum non est in ordine ad se & ad essendum, sed ad aliud minus, ut in nostro casu, ad subeunda prædicata contradictoria. Sed contra Primò. Eminencia diuini esse, & identitas summa entitatis Patris, in qua distinctio virtualis realis ab his ponitur, est in ordine ad esse, ut patet. Secundò: vel subiectum realiter virtualiter duplex est in entitate Patris, vel secus? si primum: ergo in se est virtualiter realiter duplex, & nihil repugnantie contradictoriorum imminuit, cum omnimodo realiter subiectum in se idem, vnumque sit. Tertiò distinctio virtuali admissa, euidens est Essentiam distingui virtualiter à Paternitate, ac non ita à seipsa distingui: ergo in ordine ad se, & id quod sunt realiter virtualiter Essentia, & Paternitas distinguuntur. Vnde cum iuxta hos Recentiores, distinctio virtualis in ordine ad vnum contradictorium, nec sit in ordine ad alia, neque ad ea debeat extendi, ut mox dicemus: atque hæc contradictoria proximè dicta diuersa ab eis omnibus sint, in ordine ad quæ inducta, & admissa distinctio virtualis à suis Patris fuit, distinctio alia virtuali opus erit, atque ad orta ex hac contradictoria familia, erit opus alia, & sic in infinitum & virtuales distinctiones augentur, atque dum aliqua contradictoria è mysteriis Fidei suborta, ea distinctione ciurantur, infinita alia succrescent. Nec valet quod aiunt, distinctionem virtualem valere etiam pro contradictoriis, quæ ex ipsa nascuntur: quandoquidem in ordine ad illa inducta non est, si vera est eorum doctrina, quam nuper nunc recitabamus, & laudabamus.

8 Scio nostrum Quiros de Deo tract. 2. longissimam de distinctione virtuali disputationem doctam instituisse: in cæque, satis acutè, distinctionem virtualem impugnasse, quæ verò contra illam, veramque eius intelligentiam maius aliquid habent momenti, ad aliqua ex his, quæ nos hic, & citatis locis dedimus reuocanda sunt: reliqua prauam distinctionis virtualis intelligentiam oppugnant. Quod verò à sect. 14. contendit cum Okamo in 1. & 24. qu. 1. litt. D. Gabr. ibi art. 1. Fasolo 1. part. tit. 3. qu. 28. art. 2. an. 52. ad saluanda contradictoria è mysterio Trinitatis, & Incarnationis, vnde distinctionem realem, & mediatam in Tertio, vnde sufficientem, ac necessariam esse, nobis non placet. Icit autem eius impugnatio huius loci non sit, breuiter impugnanda capita aliqua perstringam. Primo enim supponit tota hæc doctrina de eadem omnino in se entitate Patris, v.g. verificari contradictoria realia formalia nec solum fundamentaliter talia; quod tamen fallum esse diximus. Secundò, hoc supposito admissio, distinctio mediata, & in tertio ad saluanda eiusmodi contradictoria non sufficit. Etenim de eadem entitate Patris, v.g. in se immediatè verificatur producit, ac non producit; si autem subiectum contradictoriorum debet esse diuersum atque contradictoriè immediata sit, ac supra ipsum cadat, in ipso immediata, & in se distinctio, ac non mediata, & in tertio esse debet: atqui *Essentia est Filiatio. Pater generat, Essentia non generat*: æquè de eadem ipsa entitate Patris verificatur immediatè, in se, ut tu concedis, atque distinctio in tertio non tollit, quominus immediatè, & in se illa contradictoria subeat entitas Patris: ergo distinctio in tertio non minuit implicantiæ realem formalium contradictoriorum: quod autem in illa negatiua: Paternitas non est Filiatio, extremum negatiuum diuersum sit à Paternitate, non ab Essentia, nil præstat, cum de eadem reali entitate Patris in se verificetur vtrumque.

9. Melius ergo his responderetur ex summa vnitæte, & identitate, & eminentia esse, & Essentia diuinæ, quæ ea omnia fundamentaliter realia contradictoria adunat. Solum hic aduerto, per quæ ex contradictoriis allatis à nostro Quiros, ut Paternitas generat, Essentia non generat: Volitio est principium Spiritus Sancti, secus Intellectio, veras contradictorias simul veras non esse. Nam Paternitas sola præcisè sumpta non generat, magis quam Essentia, cum neutra præcisè sumpta principium, seu potentia generandi absolute sit, cuius solum est generare: licet autem coniuncta cum Essentia principium, &

potentia adequatè, & absolute talis sit, cuique generandi denominatio conueniat: sic autem sumpta Essentia, ut coniuncta identice cum personalitate Patris, æquè etiam competeret generare, atque ut coniuncte personalitati Filij generari: quia, ut sic, adequatum principium actiuum, vel passiuum generationis est, cuique ex denominationes conueniant, & appetunt, ut ostendimus controuerf. de Trinit. d. 14. qu. 3. quare in his nequit esse vera, imò neque apparens contradictio. Nam æquè falsificatur esse generantem, vel principium generandi de personali præcisè, atque de Essentia præcisè: æquè autem verificatur de vtrique accepta coniunctim. In eo verò, quod Filius per Intellectum, ac non per Voluntatem dicatur procedere, Spiritus autem contrà, non per Intellectum, sed per Voluntatem, solum denotatur ratio formalis, & titulus, ob quem communia ad eas processiones, & principia notionalia continenda aduocantur; non autem exclusio realis Voluntatis, aut Volitionis à principio, seu processione Filij, aut Intellectus, & Intellectionis diuinæ à principio, & processione Spiritus Sancti. Nam reuera communia omnia ad vtriusque processionem identice concurrunt, licet titulus, ob quem omnia identice concurrunt ad processionem Filij, est intellectui, & intellectionis prædicatum, atque prædicatum volitui, & volitionis sit ratio, & titulus, ob quem communia reliqua realiter identice ad principium, & processionem Spiritus Sancti confluunt: quibus deficientibus, per locum intrinsecum deficerent eiusmodi principia, & processiones: reliquis autem communibus deficientibus materialiter, & identice solum deficerent. Quare negatiue propositiones, non procedit Spiritus per Intellectum, seu Intellectus, & Intellectio non sunt principium, aut Processio Spiritus Sancti, & similes alia in sensu reali prorsus falsæ sunt, secus in sensu formali, atque à nostris præcisionibus dependente: quo plura, ac pleræque nostri Quiros contra distinctionem virtualem argumenta, his contradictoriis realibus innixa euascent.

CERTAMEN III.

Specialius virtualis distinctio inter communia abicitur.

1 Probatur primò à priori ex virtualis distinctionis realis definitione, quæ eius essentiam contineri ipsi aduersarij fatentur. Id enim distinctum virtualiter est: *Quod, cum idem reipsa omnino sit, in ordine tamen ad subeunda verè, & realiter, nec solum per rationem, prædicata aliqua, saltem contradictoria, perinde se habet, ac si realiter distinctum esset.* Vnde distinctio virtualis breuiter definitur potest, *Capacitas prædicatorum, quæ idem omnino reipsa sunt, ad suscipienda realiter contradictoria.* Tum sic in prædicatis necessariis, & communibus Dei, (cuiusmodi Essentia, & Attributa sunt) quæ idem prorsus reipsa sunt, nulla est capacitas ad suscipienda verè, & realiter illa contradictoria: ergo Attributa, & Essentia diuina non distinguuntur realiter virtualiter. Maior est realis virtualis distinctionis definitio ab ipsis aduersariis adhibita. Consequenter est legitima; cum à negatione definitionis ad negationem definiti procedat. Minor est aperta, si ostende aliquid prædicatum, quod verè, & realiter, atque ab intellectu independentè de Essentia, ac non de Scientia, Bonitate &c. Vel contra de harum aliqua, ac non de Essentia verè prædicetur, aut negetur.

2. Secundò Probatur: quia conceptus ad eò perceptus, conceptusque difficilis, ut nisi Fidei mysteriis, eorumque reuelatis veritatibus nunquam possibilis adhuc cogitaretur, in eis, in quibus Fides, eiusque veritates eum admitti non cogunt, nequaquam est in diuinis adhuc admittendus: atqui eiusmodi est conceptus quidem, possibilis cogitaretur, ut ne ab aduersariis quidem, Inarnationis, & liberorum Dei decretorum illos ad eam cogitandam, & adituendam compellerent: ergo vbi nos

Fidei,

Fidel, & mysteriorum eius veritates non cogunt, conceptus realis virtualis distinctionis admittendus non est. Atqui in Essentia, & Attributis, siue in prædicatis Dei communibus, & necessariis nullus mysteriorum, aut veritatis Catholice, Fides cogit nos, vt conceptum distinctionis realis virtualis admittamus: ergo in Attributis, & Essentia, siue in prædicatis Dei communibus, & necessariis, conceptus realis virtualis distinctionis vnus ab alio admittendus non est.

3. Ex hac ratione bene inferunt Murciani Recentiores: quod formalitates diuine, etiam virtualiter distinctæ in sua sententia, ex munere aliquo proprio distinctorum, quod in eis recognoscere ex Fide cogimur, ex munere alio proprio distinctorum, quod à solo discursu probabili, imò à probabilissimo, Dei prædicatis adscribi etiam possunt, distincta etiam in ordine ad illud munus realiter virtualiter nequaquam esse admittendum, v.g. Paternitas, & Essentia realiter virtualiter in ea sententia distinguuntur: quia subeunt prædicata contradictoria, *Communicatur, non communicatur. Produciuntur, non produciuntur*, ex Fide, licet eadem realiter entitas sint. Si autem repugnet vnam sine altera videri, nisi virtualiter distinguantur, atque difficultas probabilissimo constaret, vnam sine altera videri posse, dummodo id ex Fide non constet. Hoc potius negandum erit, quam virtualis distinctio in ordine ad id munus, etiam inter Paternitatem, & Essentiam admittenda. Ea enim distinctio (si quando admittenda sit) in diuinis tantummodo, atque in Fidel vnus reuerentiam, est admittenda.

4. Planè conclusioni obici possunt aliqua, tamen adeo leuia sunt, vt vix solutione sit opus. Illud solum de præcedentia virtuali reali potentia voluitur, atque intellectus respectu volitionis necessarie, aliquam difficultatis speciem videtur habere. Verum vt suis suo loco dicemus, satis est præcedentia metaphysica, & puræ rationis in diuinis. Nam in creatis ideo præcedunt physice, quia limitata perfectionis physice creata sunt: ac proinde operatione perficiuntur, quod secus euenit in ente perfectissimo, in quo hæc omnia sine operatione physica vniuersim habentur: quemadmodum & creata cuncta, ab imperfectionibus decocta, quæ in omnibus creaturis distat, ac dispersa realiter sunt, in Deo adiunantur.

QVÆSTIO VI.

De Simplicitate Metaphysica diuinorum Attributorum.

NON agimus de simplicitate, quæ Dei speciale attributum est, siue transcendens, siue non transcendens, de quo postmodum in sequentibus. Quippe in hac disputatione, quæ tota de Attributis vnuerſim sumptis est, importune de aliquo speciali Dei Attributo ageremus. Simplicitas Dei speciale Attributum physica est, quæque physice compositioni tantummodo aduersatur, non metaphysice. Inquirimus ergo de simplicitate metaphysica: non Dei quidem, quod in eo, vt ex dictis constat non est (cum physicam Dei entitatem, Essentia, totque communibus, & personalibus prædicatis metaphysicè constari ostenderimus) sed Attributorum eius: an vnumquodque metaphysicè incompositum, simplex, atque indiuisibile esse debeat? An contra componitur ex variis formalitatibus metaphysicè possit? Nam de Essentia metaphysica, indiuisibile formaliter, atque incompositam prorsus metaphysicè esse ostendimus supra: vbi & rationem pro Attributis formandam attigimus, quam questionem, licet à nemine, ita vniuersim disputatam viderim, neque in Attributo aliquo speciali ex institutione, sed cursum libens aggredior, ne singulatim in Attributis singulis repetatur, vel omittatur, vel (quod ferè idem est) per transiendam examinetur: neque ad plura alia in Theologia deducenda, quam valis doctrina ignoretur.

CERTAMEN I.

Prima, certaque apud Theologos conclusio, ac difficultas questionis explicata, & communis circa eam sententia.

1. **D**Vplex, quoad præsens attinet, metaphysica compositio, sicuti & physica duplex esse potest. Altera homogenea. Altera heterogenea. Sicuti enim è rebus eiusdem generis, & rationis sæpe physica entitas physice compingitur, v.g. materia pluribus materiæ partibus, & aqua (sicque de insensitiuis, atque inanimatis pluribus) pluribus aquæ partibus rationis omnino eiusdem: ita etiam metaphysicum prædicatum, quod infectile non sit, pluribus formalitatibus partialibus rationis eiusdem, potest metaphysicè coagmentari. Item sicut physice etiam potest aliquid ex partibus, quæ diuersæ rationis ab ipso, imò, quarum qualibet diuersæ rationis ab alia sit, constare, vt in omni essentiali physica, atque integrali compositorum compositione cernitur: ita etiam in metaphysica formaliter, diuisibilis prædicati compactione poterit euenire, vt partes formales, quibus componitur metaphysicè alterius formalitatis ab illo, & à se inuicem metaphysicè sint, vt patet in anima, & homine, & prædicatis genericis, & differentialibus, quibus metaphysicè constant. De vtroque ergo compositionis metaphysicæ genere, homogeneæ, & heterogeneæ inquiri quaestio: an Dei Essentia, & Attributis, atque vno verbo prædicatis diuinis possit conuenire?

2. Et prima quidem in hac quaestione certa, atque à Theologis indubitata conclusio sit. Prædicata, seu Attributa diuina attributorum diuinorum nomine, & ratione, compositionem metaphysicam heterogeneam habere posse. Ratio est: quia perfectioni diuinorum Attributorum non derogat eiusmodi compositio: ergo est cum diuinis Attributis, eorumque ratione composibilis. Antecedens patet: quia potentia diuina notionalis, seu productiua ad intra, eiusmodi heterogenea compositio non obest, imò certo ex Theologis omnibus (si vnum, ac nescio an alterum? excipias) adest metaphysica & heterogenea compositio, ex Essentia & personali Personæ producentis, & passiuæ potentia procedendi in Trinitate ex communi etiam, & personali procedentis metaphysicè & heterogeneæ conflatur: ac demum Persona quævis ex Essentia, & personali cuiusque proprietate (siue ea absoluta etiam, siue relatiua sit) omnium Catholica sententia, metaphysicè componitur: ergo rationi prædicati diuini eiusque, quæ tali, perfectioni, ac proinde neque rationi, & perfectioni Attributi diuini obest metaphysica & heterogenea compositio: ac proinde, si quæ Attributa eiusmodi heterogeneam compositionem, nec subeunt, nec subire possunt, ex peculiaribus eorum naturis ea impossibiles eis adueniunt.

3. Tota quaestio huius, eaque subtilis, difficultas circa homogeneam Attributorum diuinorum compositionem metaphysicam est. An scilicet Attributa diuina, v.g. Sapientia, Omnipotentia, & sic de aliis partialibus Sapientia, aut Potentia partibus infinitis eiusdem rationis & inter se, & cum tota Dei Sapientia, vel Potentia metaphysicè constet? Licet quævis pars minor infinites Sapientia tota, atque Omnipotentia Dei, quam metaphysicè componit, esse necessario debeat: quemadmodum corporis quanti partes toto corpore, quod componunt, minores singulae sunt, licet sint eiusdem rationis cum illo. An contra, ita Attributum quodvis diuinum ex sua ratione formali diuini Attributi, vno ictu formalitatis indiuisibiliter totum dicat generis sui, vt partialibus generis eiusdem formalitatibus non constet, imò neque constare queat: ac proinde neque metaphysicè homogeneæ componi. Porro in hac difficultate sic vniuersim, atque his terminis proposita sententiarum Auctores referre non possum, quia, vt quaestiois præfatione dicebam, à nemine disputatam vidi. Possunt autem referri plures, qui in vno, vel alio Attributo eam obiter versantes